

Susanne Salo & Amanda Tuukkanen

Ilmaistapahtumien rahoitus ja varainhankinta

Opinnäytetyö

Kevät 2018

SeAMK Kulttuurituotanto

Kulttuurituotannon tutkinto-ohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketoiminta & kulttuuri

Tutkinto-ohjelma: Kulttuurituotanto

Suuntautumisvaihtoehto: Tapahtumatuotanto

Tekijä: Susanne Salo ja Amanda Tuukkanen

Työn nimi: Ilmaistapahtumien rahoitus ja varainhankinta

Ohjaaja: Jussi Kareinen

Vuosi: 2018 Sivumäärä: 32 Liitteiden lukumäärä: 2

Tutkimme opinnäytetyössä ilmaistapahtumien rahoitusta erilaisissa tuotannoissa sekä vertailemme niitä keskenään. Rahoituksen saaminen on jopa suuremmassa osassa ilmaistapahtumissa kuin tapahtumissa, joihin myydään lippuja, sillä maksullisissa tapahtumissa osa kuluista katetaan lipunmyynnillä, mitä ilmaistapahtumissa puolestaan ei ole. Ilmaistapahtumat ovat siinä mielessä huomattavasti enemmän riippuvaisia avustuksista ja sponsorituloista.

Tutkimuksemme tavoitteena on tarjota tapahtumajärjestäjille uusia ratkaisuja ja työkaluja sekä kannustaa kokeilemaan erikoisempiakin keinoja rahoituksen löytämiseksi. Haluamme myös selvittää, miten paljon esimerkiksi tiedonpuutteen takia jää rahaa saamatta tai hakematta. Jatkuvasti keskustellaan siitä, kuinka kulttuurin tarve ja kysyntä ovat koko ajan nousussa, mutta rahaa ei tunnu löytyvän tarpeeksi vastaamaan tarvetta ja kysyntää.

Yksi merkittävä opinnäytetyömme tavoite on oman ammatillisen kasvun ja osaamisen edistäminen tutkimusprosessissa.

Tutkimusmenetelmiä ovat henkilöhaastattelut ja kyselykaavakkeet. Tutkimusaineistona ovat haastattelujen ja kyselyjen avulla kootut haastateltavien omakohtaisen kokemukset. Opinnäytetyössä käytetään myös aiheeseen liittyviä artikkeleita ja muita painettuja lähteitä.

Käsitlemme tutkimuksessa myös vaihtoehtoisia varainhankintakeinoja, kun kaupunkien tai säätiöiden avustukset ja yritysponsorien tuki eivät riitä. Yleisörahoitus on yksi vaihtoehto muiden joukossa. Pohdimme sitä ja muita vaihtoehtoja sekä mietimme niiden eettisyyttä suhteessa ilmaistapahtumiin. Työmme lopussa pohdimme myös, miten esimerkiksi kaupunki, rahoittajat ja poliisi voisivat auttaa tiukan budjetin kanssa toimivaa tapahtumajärjestäjää työssään ja ovatko ehdotetut ratkaisut realistisia.

Avainsanat: ilmaistapahtumat, rahoitus, varainhankinta

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Business and Culture

Degree programme: Cultural Management

Specialisation: Event Management

Author/s: Susanne Salo and Amanda Tuukkanen

Title of thesis: Free events - their financing and fundraising

Supervisor(s): Jussi Kareinen

Year: 2018 Number of pages: 32 Number of appendices: 2

In our thesis we study and compare the financing of free events in different productions. Fundraising plays even a bigger role in free events than in events where they sell tickets.

The aim of our study is to present event producers new solutions and tools, as well as encourage them to try out some exceptional ways in financing free events.

Our aim is also to find out how big a reason for example the lack of knowledge is for not getting money or for not applying for any money. There is a constant discussion about the ever growing need and demand for culture, but there seems not to be enough money to meet the need nor demand.

One important aim for us is to learn and grow professionally in the the process of carrying out the research.

Our main methods are interviews and questionnaires. We base our study on the data gathered from the interviewees personal experience. We also refer to articles written on the topic as well as other printed resources.

We discuss alternative ways of raising money when the financial aid from the city, different foundations or firms and companies does not cover the costs. Crowdfunding is one option among other financing ways that we also discuss from the ethical point of view.

At the end of the thesis we discuss how cities, sponsors and the police could support the work of the event manager with a tight budget and whether the suggested solutions are realistic.

Keywords: events, financing, fund raising

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä	1
Thesis abstract	2
SISÄLTÖ	3
1 JOHDANTO	4
2 YLEISIMMÄT RAHOITUSLÄHTEET.....	6
2.1 Varainhankinnan lähtökohdista	6
2.2 Kuinka paljon varainhankintaan varataan aikaa?	7
2.3 Mitä rahoitusta tapahtumajärjestäjä voi hakea	8
2.3.1 Yleisesti tuista	8
2.3.2 Julkinen tuki.....	8
2.3.3 Säätiöiden tuki.....	10
2.3.4 Yritysyhteistyö ja sponsorointi	10
2.3.5 Joukkorahoitus	11
2.3.6 Tukitapahtumat.....	13
2.4 Ilmaistapahtumien yleisimmät varainhankintakeinot	14
2.5 Kuinka tuottajat minimoivat budjettia	15
2.5.1 Barter-kauppa.....	16
3 RAHOITUKSEN HAASTEET	17
4 RATKAISUT JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET TUOTTAJAN NÄKÖKULMASTA.....	19
4.1 Kilpailut ja rahoitustilaisuudet	21
4.1.1 Kulttuurisoppa	21
4.1.2 Bassoradio NOST€	22
5 RATKAISUT JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET RAHOITTAJAN NÄKÖKULMASTA.....	24
6 YHTEENVETO.....	26
LÄHTEET	28
LIITTEET	30

1 JOHDANTO

Tutkimme opinnäytetyössä ilmaistapahtumien rahoitukseen liittyviä ongelmakohtia ja esittelemme yleisimpiä sekä uudempia menetelmiä rahoituksen hankintaan, niin yhdistystoimintapohjaisissa kuin muissakin ilmaistapahtumissa.

Lähestymme rahoitushakua ja sen pulmakohtia ilmaisten yleisö- ja kaupunkitapahtumien osalta. Kävijälle ilmaisissa tapahtumissa valtaosa tapahtuman suunnittelusta tehdään avustusten varassa minimaalisella budjetilla. Useimmiten tapahtumat tuotetaan lähes täysin talkoovoimin, eikä välttämättä tuottajakaan nosta työstään palkkaa.

Lähtökohtainen kiinnostuksemme rahoitushaun tutkimiseen tuli omasta kokemuksesta. Rahoituksen kanssa tuskailu on tuttua omista tuotannoistamme. Yksi rahoitushaun kompastuskivi myös omissa tuotannoissamme on ollut rahoituksen aikataulut, sillä liian tiukka aikataulu varainhankinnalle tuottaa hyvin harvoin toivottua tulosta. Varainhankinta parhaassa tilanteessa saattaa jopa vaatia enemmän aikaa kuin sisällöntuotanto.

Halusimme lähteä selvittämään mistä on kyse, kun tuntuu että rahaa olisi jaossa loputtomiin, mutta silti moni tapahtuma kärvistelee minimaalisen budjetin kanssa. Olisiko kyse voinut olla tiedonpuutteesta, sattumasta vai liian suurista haaveista? Halusimme myös selvittää, mitä tapahtumatuottajat ajattelevat budjetoinnista ja rahoitusratkaisuksista.

Pyrimme tutkimaan aihetta ratkaisukeskeisesti ja näkemään, kuinka tuottaja voisi omalla työllään entisestään helpottaa rahoitusten saamista. Rahoitushaku vie valtavasti aikaa tuottajalta, eikä aivan kaikki palkat välttämättä ole taattuina etenkin, jos varainhankinta ei tuotakaan toivottua tulosta ja budjetti pienenee odotetusta. Tuolloin saatetaan joutua perumaan esimerkiksi joitakin jo allekirjoitettuja tai alustavia esiintyjasopimuksia, jos budjetti ei riitäkään.

Vaikka tapahtuma olisi saanut useampana vuonna kaupungin tukea, ei tuen jatkuvuus ole koskaan varmaa. Tästä hyvä esimerkki on tänä keväänä kohua herättänyt Alppipuiston kesä, josta mainitsemme opinnäytetyössä myöhemmin.

Tutkimusmenetelmämme ovat kvalitatiivisia, sillä tutkimusaineisto kerätään haastatteluin, kyselyin ja omiin havaintoihin perustuen. Haastatteluiden sekä julkaisumateriaalien tutkimisen lisäksi tutkimme myös oman projektimme rahoitushakuprosessia ja vertaamme niitä tutkimustuloksiin.

Osa opinnäytetyön esimerkeistä ja siinä esitetyistä väitteistä pohjautuu omakohtaiseen kokemukseen, jota olemme kartuttaneet työelämän kautta. Olemme työskennelleet Bassoradiolla, Allas Sea Poolilla sekä Kaappi Irti -tarinaklubin parissa, joita käytämme esimerkkitapauksina työssämme.

Opinnäytetyöhön haastattelemme kolmea tapahtumatuottajaa, minkä lisäksi teemme kulttuurituottajille avoimen ja anonyymin kyselyn kootaksemme yleisimpiä rahoituskanavia, ongelmia ja ajatuksia ongelmien ratkaisuun.

Tutkimukseen haastattelemme Maailma Kylässä -festivaalin ohjelmapäällikkö Johanna Eurakoskea, joka on aikaisempina vuosina toiminut myös tapahtuman viestintä- ja varainhankintapäällikkönä, Käymäläseura Huussi ry:n tuottajaa Karoliina Tuukkasta, joka vertasi ilmaistapahtumien näkemystään mm. Tampereella järjestettyyn Mahdollisuuksien tori -tapahtumaan. Tuukkasella on vuosien kokemus varainhankinnasta erityisesti säätiöavustusten hakemisesta. Haastattelemme myös Vanaja Eventsin tuotantopäällikköä Esa Kandelbergia, jolla on laajan kokemuksen lisäksi taustaa mm. Alppipuiston kesä -tapahtumasarjassa.

Haastattelujen rinnalla on myös anonyymi ja avoin kysely tapahtumatuottajille. Kysely toteutetaan Google Formsin kautta ja pyrimme tavoittamaan potentiaaliset vastaajat sosiaalisessa mediassa, erityisesti kulttuuritoimijoiden Facebook-ryhmissä.

2 YLEISIMMÄT RAHOITUSLÄHTEET

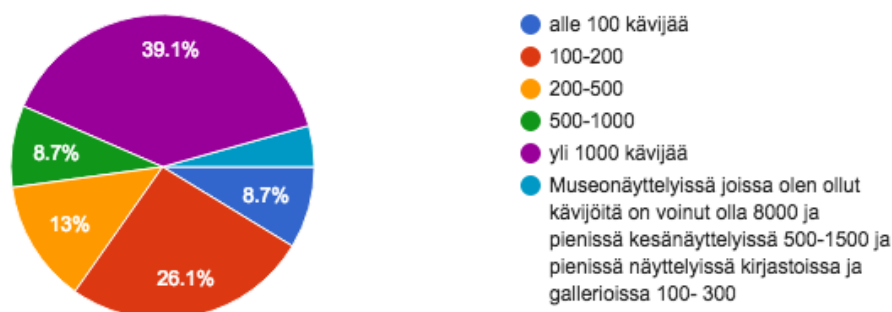
2.1 Varainhankinnan lähtökohdista

Haastateltavien ja kyselyyn vastanneiden tapahtumat tuotetaan pääsääntöisesti talukoivoimin, mikä tarkoittaa sitä, ettei kyseiseen tuotantoon ole vuosittain palkallisena tuottajan lisäksi useaa henkilöä.

Kyselyyn vastasi 23 tapahtumajärjestäjää eri puolelta Suomea. Kysely oli anonyymi ja se käsitteli hyvin pitkälti haastattelun kanssa samoja kysymyksiä, joiden vastaukset perustuivat tuottajien omakohtaiseen kokemukseen. Valtaosa kyselyyn vastanneiden tapahtumista oli yli 1000 hengen tapahtumia, mutta mukaan mahtui myös pienempiä projekteja (Kuvio 1.)

Minkä kokoinen tapahtumanne on?

23 responses

Kuvio 1. Kyselyn tuloksia

Haastattelujen sekä kyselyn perusteella useimmiten varainhankinnasta vastuussa on tapahtuman päätuottaja, joka vastaa muutenkin niin tapahtuman ohjelmistosta, henkilöstöstä kuin infrastakin. Tosin esimerkiksi Maailma Kylässä -festivaalilla varainhankinnasta vetovastuussa on viestintä- ja varainhallintapäällikkö. Useimmiten rahoitushakua tekee tuottajan lisäksi maksimissaan kourallinen ihmisiä.

2.2 Kuinka paljon varainhankintaan varataan aikaa?

Haastattelun perusteella tuottajat aloittavat varainhankinnan yleensä vähintään puolta vuotta aikaisemmin, mutta siinä vaiheessa isommalla tapahtumalla alkaa tulla jo kiire. Joissain tapauksissa haetaan jo vuotta aikaisemmin. Kun varainhankinta on aloitettu, moni totesi, että sitä pitäisi pystyä tekemään vähintään puolipäiväisesti.

Kaupungin avustusten suhteen esimerkiksi Helsingin kohdeapurahat kesän osalta päätetään helmi-maaliskuun taitteessa. Haastateltavat totesivat, ettei kaupungin kohdeapurahaa voi suositella ensisijaiseksi rahoituslähteeksi, sillä päätökset tulevat melko myöhään ja mikäli rahoitus jää saamatta, saattaa tulla hyvinkin kova kiire kerätä tarvittava rahoitus kasaan. Tästä esimerkkinä kaupungin avustuspäätös Alppipuiston kesästä, mihin viitataan myöhemmin luvussa 3.

Säätiöhakua on lyhyen aikaa auki ympäri vuoden ja säätiöiden hakuaikoja on suositeltavaa selvittää jopa heti kun tietää olevansa järjestämässä tapahtumaa. Tällä tavalla saa selville, kuinka monta hakua aukeaa ennen tapahtumaa ja mitä apurahoja ehditään hakea.

Tuukkasen (2018) mukaan yksittäiseen tapahtumaan on turha aloittaa hakua reilusti yli vuotta aikaisemmin, ellei kyseessä ole nimenomaan tapahtuma, johon tulee laajalti kansainvälistä yleisöä ja esiintyjät pitää bookata ajoissa. Muuten avustukset kannattaa hakea hieman myöhemmin, sillä ne myönnetään yleensä aina seuraavalle toimintavuodelle.

Jos miettii kaupallisten toimijoiden, eli yritysysteistyökumppaneiden, kannalta, varaa suuri osa isommista yrityksistä tietyn määrän budjetistaan sponsoritoimintaan jo edeltävän vuoden loka-marraskuussa. Päätökset pyritään tekemään samoihin aikoihin. Toki on myös niitä kaupallisia toimijoita, jotka saattavat varata tietyn summan loka-marraskuussa, mutta sen käyttöä ei kohdisteta heti. Sponsorit saattaa vielä maaliskuuhun aikana toivoa, että vastaan tulisi hyvä projekti, johon rahat sijoitavat. Tosin näitä on harvemmassa, eikä niitä välttämättä pidetä julkisuudessa esillä. Pienempien yritysten sekä summien perässä on helpompi liikkua kiireisemmälläkin aikataululla.

Esimerkiksi Maailma Kylässä -Festivaalin rahoitukseen ja budjetointiin aletaan käyttää täyspäiväisesti aikaa edellisen vuoden elokuussa lomien jälkeen. Rahoituksen hankintaan käytetään paljon aikaa koko syyskausi. Tammi-maaliskuu on puolestaan pääosin käytännön koordinoitua yhteistyökumppaneiden sekä paikkamyyntien suhteen. (Eurakoski 2018)

Sekä kyselyyn vastanneet että haastateltavat totesivat, että varainhankinta vie tuotannosta valtavasti aikaa sekä resursseja. Lisähaastetta tuo erityisesti se, jos tuotantoja järjestetään oman päivätyön ohella, eikä varainhankintaan voi panostaa täyspäiväisesti.

2.3 Mitä rahoitusta tapahtumajärjestäjä voi hakea

2.3.1 Yleisesti tuista

Tapahtumajärjestäjän on mahdollista hakea avustuksia esimerkiksi valtiolta, kunnilta, Euroopan unionilta, rahastoista ja säätiöiltä. Avustuksiin liittyy paljon raportointia, joten mikäli hakee ja saa rahoitusta useista eri paikoista, niin se saattaa tuoda mukanaan yllättävän suuren määrän työtä, joka kannattaa huomioida myös omaa työaikaa suunnitellessa.

Toinen vaihtoehto rahoituksen hankkimiselle on yritys yhteistyö ja sponsorit. Yritysten ja sponsoreiden kanssa raha liikkuu useimmiten näkyvyyttä tai muuta vastaavaa hyödykettä vastaan, jolloin kyseessä on enemmänkin kaupankäynti tai vaihtokauppa.

2.3.2 Julkinen tuki

Tapahtumille on mahdollista hakea julkista tukea lukuisista eri paikoista. Esimerkiksi valtio myöntää vuosittain useita miljoonia euroja kulttuuritapahtumien tukemiseen. Vuonna 2014 opetus- ja kulttuuriministeriö sekä Suomen elokuvasäätiö myönsivät avustuksia yhteensä noin 5,5 miljoonan euron edestä. Valtiolta on mahdollista

saada tapahtumasta riippuen myös muita avustuksia, kuten Taiken erityisavustuksia tai OKM:n kulttuuriviennin tukea. Myös kunnilta on mahdollista saada hyvin merkittävää tukea, muutakin kuin rahallista. Kunnat pystyvät avustamaan tapahtumia esimerkiksi antamalla käyttöön tiloja, sähköä, mainostauluja tai vaikka ihan vain neuvoja. Rahallinen tuki on kuitenkin erityisen merkittävässä asemassa, varsinkin jos tuotantoon liittyy maksettavia henkilöstökuluja. Rahallisen tuen tarjoaminen on hyvin kuntakohtaista, mutta esimerkiksi Helsingin kaupungin kulttuurikeskus myönsi festivaaleille tukea yli 2 miljoonan euron edestä vuonna 2014. (Karttunen & Herranen 2016, 35.)

Euroopan unionilta on myös mahdollista hakea tukea. Luova Eurooppa -ohjelman tarkoituksena on tukea muun muassa kulttuurialan eurooppalaista yhteistyötä, eli myös kulttuuritapahtumia. Vuosina 2014-2017 Luova Eurooppa on rahoittanut yhteensä 290 yhteistyöhanketta, joista 38 oli suomalaisia. Luova Eurooppa -ohjelmalla on myös erillinen Median alaohjelma, josta on mahdollista saada erillistä festivaalitukea elokuvafestivaalien järjestämiseen. (Karttunen & Herranen 2016, 35.)

Luova Eurooppa -ohjelman kulttuurin alaohjelmasta on myönnetty suomalaisille hankkeille tukea yli 2,6 milj. euron edestä vuosina 2014-2016. Näistä hyviä esimerkkejä ovat muun muassa Turun AMK:n hanke "In Public, In Particular" ja Kiinteistö Oy Kaapelitalon, eli Kaapelitehtaan, hanke Creative Lenses. In Public, In Particular on hanke, joka etsi erilaisia yleisön osallistumisen malleja julkisissa tiloissa toteutuville taidetapahtumille, ja EU-rahoitusta projekti sai 200 000 € (Opetushallitus. [Viitattu 22.5.2018].) Creative Lenses -hanke on puolestaan kansainvälinen yhteistyöprojekti, jossa kehitetään uusia toiminta- ja rahoitusmalleja kulttuuriorganisaatioille (Kaapelitehdas. [Viitattu 22.5.2018]) EU-rahoitusta hanke keräsi 1 964 950 € (Opetushallitus. [Viitattu 22.5.2018])

Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR), Euroopan sosiaalirahastosta (ESR) ja maaseudun kehittämisrahastosta (Leader) voidaan myös myöntää avustuksia tapahtumahankkeille. Tukea myönnetään tapahtumille, jotka edistävät kyseisten rahastojen tavoitteita. Edellä mainituista tahoista EAKR on tukenut kulttuuritapahtumia eniten, eli noin 600 000 € vuosina 2007-2013. (Karttunen & Herranen 2016, 35.)

2.3.3 Säätiöiden tuki

Säätiöiden merkitys kulttuuritapahtumien tukemisessa on nykyisin hyvin merkittävässä asemassa. Vuonna 2014 säätiöt tukivat Finland Festivalin jäsenien tapahtumia 985 000 eurolla. (Karttunen & Herranen 2016, 36.)

Tärkeimpiä tapahtumia tukevia säätiöitä ovat Svenska Kulturfonden, Suomen Kulttuurirahasto, Jenny ja Antti Wihurin rahasto, Föreningen Konstsamfundet, Alfred Kordelinin yleinen edistys- ja sivistysrahasto sekä Koneen säätiö.

Jokaisella säätiöllä on omat aihealueet ja painotukset, joiden perusteella he myöntävät rahoitusta. Toisilla linjaukset ovat tarkemmin rajattuja, kuten esimerkiksi Svenska Kulturfondenilla, joka tukee mm. ruotsinkielistä kulttuuria ja opetusta Suomessa. Suomen Kulttuurirahastolla haun raamit ovat hieman laajemmat, sillä he myöntävät rahoitusta yleisesti kulttuuriin, taiteeseen ja tieteeseen.

Haastatteluissa tuli muun muassa ilmi, että on suositeltavaa hakea myös tapahtuma-avustuksiin painottuvien säätiöiden ulkopuolelta. Kun toimii luovasti hakemuksensa suhteen ja löytää tapahtuman teemaa tukevan säätiön, kannattaa suunnata hakemus teemalähtöisesti tällaiselle säätiölle. Esimerkkinä voisimme käyttää vaikka ilmastonmuutosta. Mikäli tietty säätiö tukee ilmastonmuutokseen liittyvää koulutusta tai sen vastaista toimintaa, ja tapahtumasi suurimpia teemoja on ilmastonmuutos sekä sen estäminen, on kyseiseltä säätiöltä hyvinkin luontevaa hakea avustusta. Avustusta ei välttämättä kannata lähteä hakemaan suoranaisesti tapahtumaa varten vaan tämän taustalla olevan aatteen tueksi, milloin voi rahoittajalle painottaa sitä, että tapahtuma esimerkiksi edistää tietoisuutta asiasta ja tarjoaa ratkaisuja ongelman selvittämiseksi.

2.3.4 Yritysyhteistyö ja sponsorointi

Tapahtumiin haetaan runsaasti yritysyhteistyö- ja sponsorituloja, minkä huomaisimme haastattelujen ja kyselyn perusteella olevan huomattavasti runsaslukuisempaa valtion tukiin verrattuna. Julkinen ja säätiöiden tuki saattaa jäädä pieneksi, milloin erilaisilla yhteistyömuodoilla katetaan isojakin prosentiosuuksia budjetista.

Finland Festivalsin jäsentapahtumat saivat vuonna 2014 tuloa yritys yhteistyöstä lähes 4,1 miljoonaa euroa. Yritysyhteistyön osuus tuloista nousi 11,6 prosenttiin eli hieman korkeammaksi kuin valtion rahoitusosuus. (Karttunen & Herranen 2016, 36.)

Ilmaistapahtuman voi järjestää pelkästään yhden yhteistyökumppanin tuella, mikä tekee tapahtumasta kaupallisen sekä toimii yhteiskumppanille eräänlaisena markkinoitintempauksena. Tällöin tosin voi jo puhua luontevammin siitä, että sponsori on itse järjestävänä tahona, sillä näkyvyys siinä on suurempi tai itse sponsori on ohjelman tilaaja. Myös näissä tapauksissa yrityksellä on vaikutusvaltaa tapahtuman järjestelyihin, joten yritys toiminee myös päättävänä osapuolena (Kandelberg 2018.)

Epäkaupallisissa tapahtumissa sponsorit ja yritys yhteistyökumppanit esittävät myös merkittävää roolia. Yritysyhteistyössä ei välttämättä aina ole kyse siitä, että yritys yhteistyökumppani tarjoaisi suoranaisesti rahaa tapahtuman tarjoamasta näkyvyydestä. Näkyvyys ei tosin ole yksinään erityisen hedelmällinen sponsorille, joten sen ympärille räätälöidään paketti, joka hyödyttää molempia osapuolia. Monessa tapahtumassa yritys yhteistyön avulla voidaan järjestää esimerkiksi talkoolaisten ruokailu.

2.3.5 Joukkorahoitus

Joukkorahoitusta on jo useamman vuoden ajan käytetty erityisesti start up -yritysten rahoituksessa, mutta viime aikoina sitä on alkanut näkyä paljon myös tapahtumarahoitusten yhteydessä. Ajamalleen projektille tai asialle voi perustaa joukkorahoituksen lukuisilla eri sivustoilla, joihin lukeutuu mm. mesenaatti.me, Kickstarter ja Holvi. Muiden muassa Kallio Block Party sekä myös osa Alppipuiston kesän tapahtumista on ottanut käyttöönsä joukkorahoituskampanjan.

Tuukkanen (2018) tiivistä haastattelussa joukkorahoituksen niin, että sillä voidaan esimerkiksi kerätä yksittäiseltä ihmiseltä tai yhteisöltä kokonaisbudjettiin suhteutusti pieniä summia, joista rahoituksen toivotaan kasvavan.

Joukkorahoitus ilman vastikkeita, eli rahankeräys ilman vastikkeettomia lahjoituksia, edellyttäisi rahankeräyslupaa. Mikäli joukkorahoituksen avulla halutaan tehdä tuotemyyntiä tai saada sijoituksia esimerkiksi tapahtuman toteutumiseen, kyse ei ole

rahankeräyksestä ja tällöin rahankeräyslupaa ei tarvita. (Arpajaishallinto 2018. [Viitattu 18.5.2018])

Vastike voi olla tässä tapauksessa esimerkiksi ranneke, lippalakki tai lippu vuoden tapahtumiin, ja vastikkeet sisältävät myös arvonnalisäveron. Useimmiten siis tuke-
malla voi hyödykkeitä ostaa pienemmällä summalla, mutta monesti on mahdollista
tarjota tuotteesta myös suurempia summia. Joissain tapauksissa hyödyke voi myös
olla osakkeenomistajuus, tällä tavalla rahoitettiin mm. suosittu Helsingin ulkoilma-
kylpylä ja tapahtumapaikka Allas Sea Pool. Osakkeenomistajat saavat alennuksia
kylpylän tapahtumista sekä tuotteista ja heille järjestetään myös omia tilaisuuksia.
(Lahtinen & Koskela, 2016.)

Ilmaistapahtumien genressä joukkorahoituksesta voi herätä myös kysymys siitä,
onko tapahtuma enää kävijälle ilmainen. Vaikka tapahtuma esimerkiksi myisi vasti-
neeksi hyödykkeinä paitoja tai rannekkeita, on tämä tavallaan lippu tapahtumaan.
Vai onko se pikemminkin lippu tapahtuman toteutumiseen?

Joukkorahoitus voi olla hankkeille myös melko haastava muoto, sillä siinä vedotaan
ihmisten tunteisiin. Esimerkiksi yhteiskunnallista keskustelua tai kohua herättäneet
tapahtumat kiinnostavat ihmistä enemmän ja näin ollen kynnyksinä tukijaksi on
matalampi. Kampanjan tulee luonnollisesti olla tukijasta kiinnostava, jotta hän ha-
luu tukea kampanjaa rahallisesti.

Mikäli tapahtuman tarina on kunnossa, parhaimmillaan tapahtumalle voi saada tu-
kea myös ulkomaisilta rahoittajilta. Suomessa joukkorahoituksella ei vielä kovin suu-
ria rahasummia ole saatu kerättyä, ei välttämättä ihan kymmeniä satoja tuhan-
sia euroja. Joukkorahoituksen logiikka piilee kaikkialla muualla kuin hienosti muo-
toillussa budjetissa, hankkeen rahoittajia ja tukijoita kiinnostaa tunteita herättävä ta-
rina ja mahdollisuus vaikuttaa.

Aiemmin mainitsimme Alppipuiston kesän peruuntuneesta rahoituksesta. Tapah-
tuma kuitenkin järjestetään, ja osittain myös joukkorahoituksen avulla. Ihmiset voi-
vat tukea ainakin yhden järjestävän tahon, Alppipuiston, toiminnan jatkumista liittyy-
mällä kannatusjäseneksi tai ostamalla lipun keväällä järjestettävään tapahtumaan.
(City-lehti, 2018.)

Saman tyyppinen tapaus uhkasi myös We Love Helsinki -tapahtumaa vuonna 2014. We Love Helsinki oli aiemmin useampina vuosina peräkkäin nauttinut Helsingin kaupungin kulttuurikeskuksen kohdeavustusta, mutta joutui vuonna 2014 pienentämään tapahtumien kokoa sekä turvautumaan joukkorahoitukseen (Tyttö, 2014.)

We Love Helsinki pyörittää yhä ilmaistapahtumia ja kaikkia ei olla jouduttu lopettamaan, mutta vuoden 2014 jälkeen joukkorahoituksesta on tullut yleisempää. Joukkorahoituksessa on silti vielä pieni hätävaramainen leima, mutta yleistyessään siitä tulee hyvä rahoitusmuoto perinteisten rinnalle.

2.3.6 Tukitapahtumat

Erilaiset tukitapahtumat on perinteiseksi keinoksi muodostunut varainhankintakeino. Tukitapahtumiin on yleensä pieni minimi pääsymaksu, mutta kävijät voivat halutesaan maksaa enemmän tukeakseen tapahtuman taustalla olevaa ajatusta. Tilaisuuksissa on usein myös myynnissä esimerkiksi ruokaa tai muita hyödykkeitä, joista saadut tuotot menevät myös tilaisuuden taustalla olevan aatteen tai tulevan isomman tapahtuman tukemiseen.

Esimerkiksi Turku Pride on järjestänyt ennakkoon bileitä, joiden perimmäinen tarkoitus on ollut kerätä rahaa tulevan kesän prideviikon mahdollistamista varten. Vastaavaa on tehnyt myös esimerkiksi Vapaa Nekala ry, joka on järjestänyt Vapaa Nekala -tapahtumaa varten ravintolapäiviä sekä tukikonsertteja Tampereen Vastavirtaklubilla.

Osa kyselyyn vastanneista tapahtumatuottajista totesi myös järjestäneensä ravintolapäiviä kerryttääkseen oman tapahtuman pääomaa. Ravintolapäivään osallistuminen on sinänsä myös yksi varteenotettava varainhankinnan keino, erityisesti pienemmille tahoille.

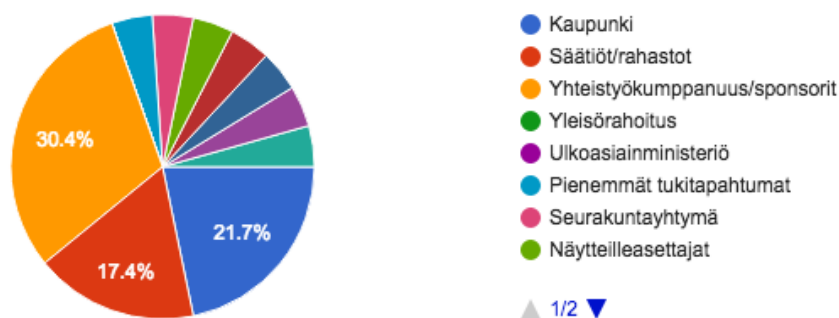
Suomessa ravintolapäiviä järjestetään virallisesti neljä kertaa vuodessa kolmen kuukauden välein. Tällöin kuka tahansa voi perustaa oman pop-up ravintolan käytännössä minne tahansa. Hyvällä ennakkomarkkinoinnilla, kiinnostavilla tuotteilla ja oikealla hinnoittelulla on mahdollista kerryttää hyvinkin alkupääomaa tulevalle tapahtumalle.

2.4 Ilmaistapahtumien yleisimmät varainhankintakeinot

Kyselymme avulla halusimme selvittää, miten ilmaistapahtumia ensisijaisesti rahoitetaan. Alla oleva Kuvio 2 esittää vastaukset kyselymme perusteella.

Mitkä ovat tapahtumanne ensisijaisia rahalähteitä?

23 responses

Kuvio 2. Kyselyn tuloksia 2

Sponsorit ja yhteistyökumppanit	7 kpl / 30,4%
Kaupunki	5 kpl / 21,7%
Säätiöt / rahastot	4 kpl / 17,4%
Muut:	
Yhdistyksen ja järjestäjän oma raha	3 kpl
Myyntituotot, näytteilleasettajat,	
Myyntipaikat, pienemmät tukitapahtumat	3 kpl
Seurakuntayhtymä	1 kpl

Kolme yleisintä varainhankintakeinoja toistui haastatteluissa sekä kyselyissä tasaiseen tahtiin. Erityisesti kyselyn perusteella voimme todeta kolmen yleisimmän rahoituslähteen olevan sponsorit, kaupunki sekä säätiöt (Kuvio 2.) Yhteistyökumppanien merkitys tosin korostui eniten, sillä valtaosa tuntui tuskailevan kaupungin sekä säätiöiden avustusten aiheuttaman epävarmuuden kanssa.

Maailma Kylässä -festivaali on siinä mielessä mielenkiintoinen vertailukohde muihin ilmaistapahtumiin, sillä se on Keva ry:n alaisuudessa toimiva tapahtuma.

Kepa rahoitetaan Ulkoministeriön Kehitysyhteistyön määrärahoista, joten tapahtuma saa UM:ltä Kepan kautta 2-3 vuoden välein ohjelmahakemuksen perusteella tukea. Sen mukaan tehdään päätös, miten paljon Kepa:n UM:ltä tullutta niin sanottua omaa rahaa voi hyödyntää festivaaliin. Jos poisluetaan UM:n ja kattojärjestö Kepa:n rooli, niin suurin osa tuloista tulee tapahtumaan paikkamaksuista. Festivaalilla on 400 näytteilleasettajaa ja myyjää, ja näitä paikkoja myydään 200 eurosta ylöspäin, kalleimmillaan paikkamaksut 8 000 - 10 000 euron luokkaa. Paikkamaksujen jälkeen tuloja tulee toki myös yhteistyökumppaneilta sekä kaupungilta, mutta siinä puhutaan hyvin pienestä prosentuaalisesta osuudesta, vaikka kyseessä onkin ilmaistapahtuma. Paikkamaksut tuntuivat olevan myös muilla tapahtumilla yhtä yleinen varainhankintakeino sponsoriyhteistyön sekä avustusten lisäksi (Eurakoski 2018.)

Maailma Kylässä on ilmaistapahtumaksi hyvin massiivinen ja muihin keskimääräisiin ilmaistapahtumiin verrattuna myös sen budjetti on huomattavasti suurempi. Toki myös muita ilmaistapahtumia rahoitetaan kattojärjestön tai järjestävän yhdistyksen saamalla muilla projektirahoituksilla, mutta mittasuhteet ovat eri suuruusluokkaa. Muun muassa osa Pirkanmaan Priden budjetista tulee Pirkanmaan Seta ry:lle sekä Sinuiksi-palvelulle myönnettyistä avustuksista. Käytäntö on tuttu, mutta mittasuhteet aivan erilaiset.

2.5 Kuinka tuottajat minimoivat budjettia

Budjetin minimoimiseen on monia keinoja, mutta talkootyö sekä barter-kauppa toistuivat lähes jokaisen vastauksessa. Muun vapaaehtoistyövoiman lisäksi ihmiset mainitsivat myös ilmaiset järjestyksenvalvojat, sillä järjestyksenvalvonta palkallisten ammattilaisten tekemänä vie suhteellisen suuren osan tapahtuman budjetista, oli tuotannon kokoluokka mikä tahansa. Talkootyön lisäksi vaihtokauppa koettiin toimivaksi vaihtoehdoksi, sillä sen avulla voi tarvittaessa kuitata budjetista isojakin prosentuaalisia osuuksia jo pelkästään esimerkiksi backstagen juomien sponsorilla.

2.5.1 Barter-kauppa

Oravannahkakauppa, eli barter-kauppa on hyvin yleinen sponsoriyhteistyön muoto. Haastattelun perusteella vain yksi huomautti verotuksesta barter-kauppaan liittyen ja toinen pohti, että eikö kuitenkin tapahtuman ja sponsorin väliset sopimukset ole sopimussuojan alaisia, eikä täten ole näkyvissä kaikille.

Tyypillisesti barter-kauppa on todella suosittua, mutta sen ympärillä olevasta byrokratiasta ei joko tunnuta välitettävän tai tiedettävän tarpeeksi. Kuitenkaan lyhyen kyselyn perusteella ei tullut vastaan yhtään tuottajaa, joka olisi kohdannut ongelmia barter-kaupasta.

Aiheesta löytyy myös opinnäytetöitä, joista yksi on Lyyra Laineen (2017) opinnäytetyö, jossa tutkittiin barter-kaupan toteutumista Lahti Events Oy:n laskutuksessa. Opinnäytetyön tutkimuksessa tuli ilmi, että barter-kauppaan liittyvää laskutusta oli toteutunut neljällä eri tavalla: laskun maksaminen täysimääräisenä, muistitositteella kirjaamalla, alennuksella sekä käyttämällä kuittausta. Ilmeisesti näistä suositeltavimpia tapoja on laskun täysimääräisenä maksaminen sekä kuittaus. Kun tapahtumassa käytetään barter-kauppaa, olisi otettava huomioon, että kaikki yrityksiltä saadut tai toisille annetut hyödykkeet (limsat, paidat jne.) tulisi merkitä kokonaisuudessaan tapahtuman kirjanpitoon, täysimääräisinä tuloiksi sekä menoiksi.

3 RAHOITUKSEN HAASTEET

Samoja toistuvia ongelmakohtia nousi sekä haastatteluista että kyselyn kautta. Useampaan otteeseen avustussummien pientymisen ja päätösten hidastumisen lisäksi nousi esiin ajatus siitä, että kulttuuritapahtumia tehdessä rahoittajat saattavat luulla niitä järjestettävän puhtaasta ilosta ja tekemisen halusta vapaaehtoistyönä, eikä niiden kulttuurista arvoa välttämättä nähdä tarpeeksi. Kyse saattaa olla tietystä alan stereotypiasta tai sitten ajatus pitää paikkansa.

Rahoituksen hausta saattaa myös tehdä erityisesti raskasta se, että yhtä saatua rahoitusta vastaan täytyy laittaa noin 10 hakemusta. Jokainen hakemus tulee miettiä tarkkaan, jotta rahoittajan toiveet huomioidaan ja että hakija tietää kuinka myy oman tuotantonsa tälle kyseiselle rahoittajalle. Lisäksi tulee huomioida mihin tarkoitukseen rahaa voi hakea, sillä kaikki eivät suinkaan anna kaikkiin kuluihin rahaa. Jotkut saattavat määritellä hyvinkin tarkkaan, mihin raha saa mennä, jopa palkat, tilat sekä ruuat poisrajattuina.

Tuukkasen (2018) mukaan isommilla säätiöillä, joista haetaan jopa satojen tuhansien avustuksia, on yleensä myös palkat laskettuna mukaan. Tosin kaikissa tuotannoissa tuottajallekaan ei makseta palkkaa, mikä omalla tavallaan saattaa lisätä esimerkiksi rahoittajalle mielikuvaa ilmaistapahtumien tuotannon keveydestä. Se ei toki pidä paikkaansa, sillä vaikka kyseessä on ilmaistapahtuma, tuotantoja ei kuitenkaan pyhällä hengellä toteuteta.

Eräässä tapahtumatuottajille järjestetyssä tapahtumassa kaikki sanoivat sitä, että heitä järkyttää kuinka tätä hommaa pitää tehdä omalla ajalla olevinaan vapaaehtoisesti. Mistään ei tunnu saavan rahaa palkkakustannuksiin. Omalla tavallaan kyseessä oli ehkä enemmänkin vertaistukitapahtuma, jonne tuottajat kokoontuivat ja itkemään yhdessä. (Tuukkanen 2018)

Sekä haastateltavien ja kyselyyn osallistuneiden kesken iso osa mainitsi myös aikataulutuksen. Rahoitushaku sekä budjetin suunnittelu vie aikaa tapahtuman kokoluokasta riippumatta.

Kysyimme haastateltavilta, missä vaiheessa rahoitushaku tulisi aloittaa ja kuinka heidän tuotannoissaan sen suhteen on yleensä toimittu. Suurin osa aloittaa hieman alle vuotta aikaisemmin tai heti kun tietää tekevänsä tapahtumaa.

Mainitsimme aiemmin miten Maailma Kylässä -Festivaalin rahoitukseen ja budjetointiin aletaan käyttää täyspäiväisesti aikaa edellisen vuoden elokuussa, ja siihen panostetaan täysillä tehoilla syyskauden ajan. Samassa yhteydessä Eurakoski totesi myös, että yritysten päätökset yhteistyöstä eri tapahtumien kanssa ovat myöhästyneet viime vuosina, eikä vastauksia saa enää yhtä aikaisessa vaiheessa kuin aikaisemmin. Siksi rahoitukseen liittyvä epävarmuus jatkuu aikaisempaa pidemmälle.

Kandelberg suosi ajatusta siitä, että tapahtumasta riippumatta minimi toteutumisen mukaiset rahavarat pitää olla pohjalla ennen kuin sisältöä aletaan tuottaa. Näin vältytään niiltä ongelmilta, että tapahtuma uhkasi peruuntua ja sopimuksia pitäisi purkaa.

Kyselyyn vastanneista osa pohti myös sitä, tehdäänkö avustuspäätökset niin kutsutulla hyvä veli -järjestelmällä vai tuleeko rahaa hakeneen tapahtuman olla jo nimekäs, eikä uusille suoda avustuksia, koska työryhmällä ei ole riittävästi näyttöä rahoituksen saamiseksi:

Aina ei saa avustusta ja projektin toteutus voi lykkäytyä, peruuntua tai joudutaan toteuttamaan pienemmällä skaalalla. Harvoin saa sen mitä on hakenut, eli sen mitä tarvitaan tapahtuman toteutukseen. Säätiöiden rahat menevät automaattisesti sopimuksesta isommille toimijoille (jopa korkeisiin palkkoihin!), vaikka haku ulospäin näyttää tasavertaiselta. Pienten työryhmien palkat jäävät pieniksi, jos palkkaa on mahdollista maksaa lainkaan. Taiteilijan korvauksen kanssa sama tilanne. (Kysely 2018)

4 RATKAISUT JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET TUOTTAJAN NÄKÖKULMASTA

Osasta kyselyyn vastanneista sai sellaisen kuvan, että rahoittaja suosii tiettyjä tapahtumia, eikä jaa rohkeammin uusille. Tämä kieltämättä on eräänlainen ongelma, mutta myös ihan inhimillinen asia. Myös haastatteluissa käsiteltiin avustusten jatkuvuutta sekä verkostoitumisen merkitystä avustuksia haettaessa.

Tuottajilla on mahdollisuus tehdä kontaktityötä myös ennen säätiöiden virallista hakuaikaa. Osa erityisesti isoista säätiöistä järjestää taiteilija- ja tuottajatapaamisia, joissa on hyvä tilaisuus tehdä omaa tapahtumaa tunnetuksi säätiöiden edustajille. Kontaktityö on muutenkin hyvin tärkeää, sillä tapaamisissa ja säätiöiden henkilöstöä lämmitellessä tekee tuottaja itsensä sekä tapahtumansa tutummaksi. Kun on jo etukäteen tietoa tekijöistä sekä tapahtumasta, on jopa luonnollista, että rahoittaja saattaa kallistua tutun ja turvallisen puoleen. Karoliina Tuukkanen kuvailee kontaktityötä seuraavasti:

Osittain kontaktityö on myös sitä, että on sattumalta tavannut porukkaa, joka on istunut esimerkiksi yhteistyöyhdistyksen hallituksessa ja on myös samalla säätiön edustaja. Edustajia voi myös tavata muissa tapahtumissa, joita säätiö rahoittaa; esimerkiksi taidetapahtumissa, joiden avajaisiin on vapaa pääsy. Säätiöiden edustajat käy usein itsekin siellä, joten "tuntemattomamman" tuottajan on hyvä käydä tutkimassa maaperää myös tällaisissa tapahtumissa. (Tuukkanen 2018)

Vaikka tuotanto on tuttu rahoittajalle ja sitä olisi tuettu vuosia, saattaa tuki silti pienentyä tai jäädä saamatta. Tästä hyvä esimerkki on vuoden 2018 Alppipuiston Kesä-tapahtumakonsepti, josta kaupungin avustuspäätös oli järjestäjille pettymys. Osa järjestävistä tahoista pohti, onko päätös kaupungin suunnalta jonkin tason kannanotto vai syrjintää. Toisaalta ajatuksia on myös herättänyt, että voiko avustusten menettäminen merkitä sitä, että tapahtuma olisi jokseenkin jämähäntynyt, milloin kaupunki tukisikin toisenlaisia tapahtumia, jotka tuovat kaupunkikulttuuriin uusia tuulia. Keskustelu sosiaalisessa mediassa on ollut aiheen ympärillä kiivasta puolin ja toisin.

Vasemmistoliiton kaupunginvaltuutettu Mai Kivelä avasi aihetta 21.03.2018 Facebook-seinällään, kun hän koki, että Helsingin kaupunki olisi päättänyt vastustaa monimuotoista kaupunkikulttuuria jättäessään Alppimuiston sekä Pax-festivalin avustuksitta. Underground musiikin ja -taiteen yhdistys Original Pranksters ja Suomen Rauhanpuolustajat ovat aiempina vuosina saaneet nauttia Helsingin kaupungin tarjoamista tuista, mutta tänä vuonna kaupungin puolelta haluttiin kuratoida Alppipuiston kesä-tapahtumasarjaa ja jakaa tukia myös toisaalle.

Esimerkiksi Alppimuisto on ollut kokonaisuuden suosituin tapahtuma, ja on aina kerännyt koko puiston aivan täyteen osallistujia. Viime vuonna juhlijoina oli arviolta neljä tuhatta henkeä. Tapahtuma on myös käsittääkseni ollut ainoa ko genren kaupungin tukema avoin kesätapahtuma. Haluan Helsingin, jossa omaehtoinen kaupunkikulttuuri kukoo! Nyt tehdään päinvastoin, se tietoisesti torpataan. (Mai Kivelä, 2018.)

Facebook-päivitys sai vastineen Vihreiden kaupunginvaravaltuutetulta Hannu Oskalta (2018), jossa selitetään myös kaupungin näkökulmaa avustuspäätöksentekoon. Hän perusteli vastineessaan päätöstä muun muassa sillä, että konserttisarjan sisältöä on kuratoitava ja järjestäjiä on hyväkin herätellä tapahtuman suhteen, ettei tapahtumasarja jämähtäisi paikalleen. *Tähän kaupungilla on festivaalisarjan lähes 100% rahoittajana täysi oikeus* (Hannu Oskala, 2018.)

Toinen merkittävämpi rajoite on raha. Alkuperäisessä esityksessä tammikuussa esitettiin muistaakseni rahoitusta 13 000€ kuudelle toimijalle. Nyt päätimme sitten 11500 per toimija seitsemälle jaettuna. Kokonaisuutena kaupunki satsaa Alppipuiston kesään 86500 euroa. Tämän lisäksi on varattuna muutamia tuhansia euroja siihen että kesän toimijoita voidaan tukea palkkaamaan keskuudestaan isommalla tuottajavastuulla toimiva järjestäjä. Yhteensä noin 90 000 euroa. Kun kulttuuri- jaosto tarkastelee annettavia avustuksia, emme voi tuijottaa vain sitä avustusta, joka juuri nyt on edessämme, vaan meidän tulee katsoa onko avustus kohtuullinen ja linjassa muiden vastaavien kanssa. Tuemme myös Alppipuistoa vastaavia kaupunginosatapahtumia muualla.

Niiden summat ovat keskimäärin Alppipuisto-tukia pienempiä (muistaakseni useimmiten luokkaa n. 7000 €) ja ne eivät keskity niin paljon yhdelle alueelle. (Hannu Oskala 2018.)

Vastineessaan Oksala myös lisäsi, että kaupungin jakamat avustussummat ovat aina joka tapauksessa harkinnanvaraista "nollasummapeliä", joten tasapuolisuuden nimissä jossain on rajan kuljettava sen suhteen, kuinka paljon yksittäinen tapahtuma voi kaupungin jakamia avustuksia kerralla saada.

Tiedustelimme haastateltavilta sekä kyselyyn vastanneilta heidän hyväksi näkemään vaihtoehtoisia varainhankintakeinoja yleisten rinnalle. Vastauksissa oli runsaasti samanlaisuutta, mutta myös erikoisempiakin vaihtoehtoja nousi esille. Valtaosa kyselyyn vastanneista mainitsi yhdistysten jäsenmaksut, talkoohengen, oravanahkakaupan sekä pienemmät tukitapahtumat. Haastatteluissa keskusteltiin paljon joukkorahoituksen merkityksestä ja etiikasta sekä ihan perinteisestä myyntipaikkamyynnistä. Lähtökohtaisesti tuottajien ajatukset ns. vaihtoehtoisista menetelmistä olivat hyvin samansuuntaisia.

4.1 Kilpailut ja rahoitustilaisuudet

Avustusten sekä sponsoritoiminnan rinnalle on viime aikoina noussut kilpailuja sekä rahoitustilaisuuksia kulttuurialan toimijoille. Yleensä kilpailuun voi osallistua niin valokuvaajat, kuvanveistäjät, muusikot kuin tapahtumajärjestäjätkin. Rahaa haetaan omaan projektiin ja lähtökohtaisesti voittajat valitaan äänestyksellä. Näistä hyviä esimerkkejä ovat mm. Kulttuurisoppa sekä Bassoradion NOST€.

4.1.1 Kulttuurisoppa

Kulttuurisoppa on Suomen Kulttuurirahaston tuella mahdollistettu illallinen, kohtaamis- ja verkostoitumispaikka sekä hyväntekeväisyystapahtuma, johon voi hakea mukaan rahoituksen hakijaksi erilaisilla kulttuuriprojekteilla. Hakemusten perusteella tapahtuman järjestäjät ovat valinneet kuusi ihmistä tai ryhmää, jotka pääsevät esittelemään yleisölle projektinsa tai ideansa.

Esitysten jälkeen yleisöllä on mahdollisuus esittää lisäkysymyksiä ja illan päätteeksi järjestetään hiljainen äänestys projektien välille. Kulttuurisoppa-illalliselle pääsee osallistumaan kuka tahansa maksamalla 10 euron pääsymaksun. Iltaan osallistuneet ihmiset maksavat illallisesta vähintään 10 euron minimisumman, josta kaikki tuotto menee suoraan äänestyksessä voittaneelle. Myös illan aikana tulleista baarin tuotoista menee 10% voittajan kassaan (Kulttuurisoppa, [Viitattu 28.4.2018].)

Osallistuimme yleisönä ensimmäiseen Kulttuurisoppaan 25.4.2018, joka järjestettiin uudessa kulttuuritilassa Väinö Kalliossa, Helsingissä. Illassa esiteltiin kuusi aivan erilaista projektia, aina 3D-printtaus- ja elokuvataiteesta tapahtumiin, koulutusprojekteihin sekä uuden Sompasaunan, eli kaikille avoimen yhteisösaunan, rakennuspuihin.

Ensimmäisen Kulttuurisopan potin vei Hiilivapaat tanssit, jota järjestää Ilmastokanava ja Hiilivapaa Suomi. Kyseessä on tapahtuma yhteiskunnallisella agendalla ilmastonmuutosta vastaan. Tapahtuma järjestetään Helsingin Salmisaassa 25.5. ja paikan päällä voi esimerkiksi polkea sähköä suoraan tapahtumaa varten. Tapahtumassa osoitetaan tanssin askelin hyvässä sekä yhteisöllisessä hengessä fossiilisen energian- ja lämmöntuotannon ajan olevan ohi.

Ajattelimme myös itse lähteä kokeilemaan Kulttuurisoppaa Kaappi Irti! -tarinaklubi nimisen tuotantomme kanssa. Kaappi Irti on sopivan pieni, helposti lähestyttävä ja innovatiivinen konsepti esiteltäväksi Kulttuurisopassa. Mahdolliset tuotot käytämme esiintyjien matkakuluihin, markkinointiin ja konseptin kehittämiseen. Kulttuurisopan tuki ei toki ole ainoastaan taloudellista, vaan samassa tilaisuudessa on useita kulttuurialalla toimivia henkilöitä, jotka voivat olla esimerkiksi potentiaalisia yhteistyökumppaneita.

4.1.2 Bassoradio NOST€

Bassoradion NOST€ -kampanja on myös otollinen alusta erilaisten tapahtumien esilletuomiseen ja taloudellisen tuen saamiseen. Bassoradio jakaa NOST€ -kampanjan kautta osan omista mainostuloistaan suomalaisen kulttuurin tukemiseen. Alunperin NOST€-tukea pystyi hakemaan ainoastaan musiikkiprojekteihin, mutta

nykyisin tukea voi hakea mihin tahansa kulttuurista tukevaan projektiin. (Bassoradio, [Viitattu 6.4.2018].)

NOST€-tukea voi hakea 50-2000€ arvosta ja hakemuksessa tulee määritellä tarkasti, mitä mahdollisella tuella hankitaan. Basso ei maksa rahaa suoraan kenenkään tilille, vaan rahalla ostetaan suoraan se asia tai tuote, jota hakemuksessa haetaan. NOST€-voitto sisältää myös mediahuomiota, joka on erityisesti ilmaistapahtumien markkinoinnin kannalta merkittävää. Voittajat pääsevät avaamaan projektinsa taustoja tarkemmin Bassoradion haastatteluun. Joissain tapauksissa voittajista on tuotettu sisältöä myös Basson sosiaaliseen mediaan, jossa näkyvyys on vielä kattavampi (Bassoradio, [Viitattu 6.4.2018].)

5 RATKAISUT JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET RAHOITTAJAN NÄKÖKULMASTA

Kysyimme haastatteluissa ja verkkokyselyssä tuottajilta, millaisia ratkaisuja tai kädenojennuksia kaupungin, valtion, säätiöiden tai muiden toimijoiden puolelta he voisivat tapahtumajärjestämisen helpottamiseksi.

Esiin nousi ainakin toive siitä, että kaupunki keksisi enemmän ja erilaisia mekanismeja, joilla se pystyisi tukemaan myös pienempiä tapahtumia. Tukikeinojen tulisi ylipäänsä monimuotoistua, jotta varainhankinnan mahdollisuuksia olisi enemmän, jolloin tapahtumatukien löytäminen sekä saaminen helpottuisi. Silloin todennäköisesti nähtäisiin myös tapahtumien laadussa parannusta, kun varainhankinta olisi sujuvampaa myös aloittelevalla tuottajalla.

Kaupungeilta saataviin tukiin liittyvää byrokratiaa tulisi selkeyttää niin, että se ei tuota epäloogisuudellaan merkittävää lisätyötä tuottajille. Esimerkiksi eräässä jokavuotiseen kyläjuhlaan liittyvässä tapauksessa kaupunki oli aiemmin avustanut tapahtumaa tarjoamalla esimerkiksi ilmaisen sähkön, veden ja siivousapua. Seuraavana vuonna kaupunki avusti tapahtumaa rahallisesti isommalla summalla, mutta ei tarjonnut enää sähköä tai vettä. Käytännössä rahalliseen avustukseen lisätty määrä meni kuitenkin lopulta kiertoteitse takaisin kaupungille ja tuottaja joutui tekemään ylimääräistä työtä hankkiessaan tapahtumalle sähköä, vettä ja lisää talkoolaisia.

Kaupungin kanssa toimiminen on haastateltavien mielestä ollut myös ongelmallisen hidasta. Valintoihin, päätöksiin ja muihin prosesseihin kaivattaisiin nopeutta. Päätöksien odottaminen syö myös tuottajan työaika ja tuotantojen kannalta kriittisiä päätöksiä joudutaan venyttämään, mikä puolestaan maksaa aikaa ja rahaa. Asiaa voisi helpottaa se, että tukia myönnettäisiin 2-3 vuoden pituisille kausille. Tällöin hakuprosessi ei olisi jokavuotinen ponnistus ja sisällön kehittämiseksi jäisi enemmän aikaa sekä resursseja. Useampi kaupunki voisi tarjota myös pieniä ja nopeasti päätettäviä avustuksia vapaille taiteilijaryhmille.

Nopeasti päätettäviä avustuksia tukeva kohdeavustusmalli on käytössä mm. Seinäjoen kaupungilla. Kohdeavustusmallin avulla avustuksia haetaan vähintään kuukautta ennen avustuskohteen toteutumista. Tällaista kohdeavustusta voi hakea mm.

seinäjokelainen yksityishenkilö tai yhdistys itse järjestämäänsä kulttuuritoimintaan (Seinäjoen kaupunki, [Viitattu 21.5.2018])

Muilta viranomaisilta kaivataan tarkastelua siihen, kuinka tarpeellisia tapahtumilta vaadittavat vaatimukset, kuten järjestyksenvalvojen määrä suhteessa yleisöön ovat. Usein esimerkiksi järjestyksenvalvojat ovat merkittävä kuluerä tapahtumille ja monet kokevat, että heitä vaaditaan liikaa ihmismääriin ja joidenkin tapahtumien luonteeseen nähden. Viranomaiset voisivat tutkia järjestyksenvalvojen todellista tarvetta suhteessa tapahtuman kokoon ja luonteeseen.

Säätiöiden kanssa puolestaan ongelmalliseksi on koettu se, että ne rahoittavat mieluiten helposti lähestyttäviä ns. koko perheen tapahtumia. Säätiöiltä kaivattaisiin rohkeutta lähteä rahoittamaan myös uskaliaampia ja kokeilevampia projekteja, jotka ovat juuri niitä, jolle rahoituksen saaminen saattaa olla haasteellisinta.

6 YHTEENVETO

Tuukkasen (2018) mukaan tapahtumatuottajan kannattaa olla todella luova hankkiessaan rahoitusta tapahtumilleen, jos hän aikoo oikeasti elättää itsensä tapahtumatuottajana.

Kyselyn vastausten perusteella voimme ensisijaisesti päätellä, että tuottajien tuntui olevan helppoa syyllistää säätiöitä, kaupunkia ja yrityksiä suosimisesta tai hakemisen hankaluudesta. Oma näkemyksemme aiheesta on ennemminkin se, että rahoittaja on se ensisijainen asiakas, jolle myyt tapahtumasi ja projektisi ennen yleisöä. Rahoittajaa ei suinkaan tarvitse nähdä myyttisenä jumalolentona, mutta luovuutta tulisi käyttää ihan yhtäläillä varainhankinnassa kuin sisällöntuotannossakin.

Joissain tapauksissa rahoituksen hankinnan vaikeudessa kyse voi olla myös kokemuksen ja asiantuntemuksen puutteesta. Tutkimuksen perusteella voi pääasiallisesti tulla siihen tulokseen, että ennen kuin myyt tapahtumasi yleisölle, olet ideaalitulanteessa lobannut tapahtumaa rahoittajille jo jonkin aikaa ja myyt heille vetovoimaisen, uusiutuvan, yhteiskunnallisesti ja kulttuurisesti vaikuttavan tapahtuman, jota on ilo tukea. Samalla kun tuottaja pitää itsensä näkyvänä työmarkkinoita varten, hän voi myös tehdä itsensä ja tuotantonsa näkyväksi rahoittajalle.

Toki oman panostuksen lisäksi toivottaisiin myös kaupungin, poliisin ja rahoittajien suunnalta enemmän joustavuutta sekä apua. Kaupungilla ei välttämättä ole loputtomiin resursseja lähteä tukemaan tapahtumatoimijoita, mutta tässä on paljolti kysymys siitä, mitä kukin pitää arvokkaana. Esimerkiksi sähkön sekä veden tarjoaminen tapahtumalle olisi sopiva kädenojennus kaupungilta yleisen tuen lisäksi, sillä kuten aiemmin mainitsimme, saman rahan kierrättäminen tukijalle takaisin on turhan monimutkaista ja aikaavievää. Osa säätiöistä sen sijaan voisi luopua rajoituksista palkkojen maksun suhteen, sillä lähtökohtaisesti tukia haetaan, jotta omaa työtä voi tehdä. Miksi siis siitä ei saisi maksaa palkkaa?

Eli ovatko haasteet ratkaistavissa? Voivatko valtio, kaupunki ja poliisi tulla vastaan tapahtumajärjestäjän toivomilla tavoilla?

Toivoimme tutkimusprosessin myötä voivamme edistää omaa ammatillista kasvua ja osaamistamme. Tutkimuksemme avulla löysimme uusia ratkaisuja ja ideoita varainhankintaan. Yhtenä selkeästi uutena opittuna asiana oli oivallus siitä, että rahoittajaa voisi ajatella sinä ensisijaisena asiakkaana, jolle tapahtuma myydään. Lisäksi uudenlaiset rahoitustavat, kuten rahoitustapahtuma Kulttuurisoppa ja joukkorahoitus tulivat meille hyvänä lisänä perinteisten keinojen tueksi. Myös suhtautumismme varainhankintaan on muuttunut myönteisemmäksi ja suunnitelmallisemmaksi, eikä se tässä vaiheessa tunnu niin raskaalta tai byrokraattiselta kuin aikaisemmin, se vain vaatii erilaista paneutumista ja aikatalutusta.

LÄHTEET

- Arpajaishallinto. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 18.5.2018]. Saatavilla: <https://www.arpajaishallinto.fi/rahankeraykset/rahankeraysluvut/joukkorahoitus>
- Bassoradio. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 6.4.2018]. Saatavana: <https://www.basso.fi/noste/saannot/>
- City-lehti. 6.4.2018. Alppipuisto menetti tukensa, mutta järjestetään silti tänä kesänä. [Verkkosivu]. [Viitattu 29.4.2018]. Saatavana: <https://www.city.fi/opas/alppipuisto+menetti+tukensa+mutta+jarjestetaan+silti+tana+kesana/11651>
- Eurakoski, J. 2018. Ohjelmapäällikkö. Maailma kylässä -festivaali. Haastattelu 24.4.2018.
- Kaapelitehdas. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 22.5.2018]. Saatavilla: <https://www.kaapelitehdas.fi/creative-lenses>
- Kandelberg, E. 2018. Tuotantopäällikkö. Vanaja Events. Haastattelu 3.5.2018.
- Karttunen & Herranen. 2016. Festivaalien ja tapahtumien edistäminen valtion kulttuuripolitiikassa. Katsaus tietopohjaan, valtionavustuksiin ja vaikuttavuuteen [Verkkosivu]. [Viitattu 12.1.2018]. Saatavana: <https://www.cupore.fi/fi/julkaisut/cuporen-julkaisut/kaisa-herranen-ja-sari-karttunen-festivaalien-ja-tapahtumien-edistaminen-valtioon-kulttuuripolitiikassa>
- Kivelä, M. 2018. [Facebook kirjoitus]. [Viitattu 2.5.2018]. Saatavana: <https://www.facebook.com/KivelaMai/posts/1655980177815279>
- Knüpfer, S. & Puttonen, V. 2014. Moderni rahoitus. 7. uud. p. Helsinki: Alma Talent.
- Kulttuurisoppa. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 28.4.2018]. Saatavilla: <https://www.kulttuurisoppa.fi/>
- Lahtinen & Koskela. 2016. Selvitys joukkorahoituksen hyödyntämisestä kaupunki-kehityksessä. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 30.3.2018]. Saatavana: http://omasoma.fi/wp-content/uploads/Joukkorahoitus selvityksen-ensimmäisen-vaiheen-yhteenvetoraportti_pelimuseo-listtyn.pdf
- Laine, L. 2017. Taloushallinnon näkökulma barter-kauppaan. Lahti: Lahden ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Saatavana: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/134483/Laine_Lyyra.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Leppiniemi, J. 2000. Rahoitus. 5. uud. p. Helsinki: Sanoma Pro.

Oskala, H. 2018. [Facebook kirjoitus]. [Viitattu 2.5.2018]. Saatavana: <https://www.facebook.com/notes/hannu-oskala/alppipuiston-kes%C3%A4-p%C3%A4%C3%A4t%C3%B6ksest%C3%A4/830801510454290/>

Opetushallitus. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 22.5.2018]. Saatavilla: http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/100796_webbitilasto_14-16_elokuu16.pdf

Seinäjoen kaupunki. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 21.5.2018]. Saatavilla: <https://www.seinajoki.fi/kulttuurijaliikunta/kulttuuripalvelut/avustuksetjapalkinnot/kohdeavustus.html>

Tuukkanen, K. 2018. Tuottaja. Huussi ry. Haastattelu 17.3.2018.

Typpö, J. 8.4.2014. We Love Helsingin ilmaistapahtumat vaikeuksissa – järjestäjät kokeilevat yhteisörahoitusta. [Verkkosivu]. [Viitattu 29.4.2018]. Helsingin Sanomat. Saatavana: <https://www.hs.fi/nyt/art-2000002722703.html>

LIITTEET

Liite 1: Kyselyn kysymykset

Liite 2. Haastattelun kysymykset

LIITE 1: Kyselyn kysymykset

Minkä kokoinen tapahtumanne on?

- alle 100 kävijää
- 100-200
- 200-500
- 500-1000
- yli 1000 kävijää
- Muu

Mitkä ovat tapahtumanne ensisijaisia rahalähteitä?

- Kaupunki
- Säätiöt/rahastot
- Yhteistyökumppanuus/sponsorit
- Yleisörahoitus
- Ulkoasiainministeriö
- Pienemmät tukitapahtumat
- Muu

Minkälaisia muita varainhankintakeinoja teillä on?

Kuinka paljon tapahtumanne toteutuminen riippuu varainhankinnasta?

Luotatteko enemmän sponsoritoimintaan vai avustuksiin?

Onko vastaan tullut tietynlaisia toistuvia haasteita tai ongelmakohtia rahoituksen suhteen?

Jos muuttaisit jotain valtion kulttuuripolitiikassa tapahtumiin ja rahoitukseen liittyen, mitä se olisi?

LIITE 2: Haastattelun kysymykset

Mitkä ovat tapahtuman ensisijaisia rahalähteitä?

Paljonko budjetista on ollut aineellista/palveluita varsinaisen rahan sijasta?

Kuinka paljon ihmisiä ollut rahoituksia hakemassa?

Kuinka paljon palkattua työvoimaa tuotannossa on ollut?

Kuinka paljon toteutumiset on riippunut rahoituksista?

Kuinka paljon ennen tapahtumaa varainhankinta on aloitettu? Kuinka aikaa vievää se on?

Lähtisitkö koskaan hakemaan rahoitusta paria vuotta aikaisemmin?

Missä aloitteleva tuottaja voisi tavata säätiöiden edustajia?

Onko vastaan tullut tietynlaisia toistuvia haasteita tai ongelmakohtia rahoitushaun suhteen?

Jos muuttaisit esimerkiksi valtion kulttuuripolitiikassa tapahtumiin ja rahoituksiin liittyen jotain, mitä muuttaisit lähtökohtaisesti ensimmäisenä?